

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sn. Vahit Kirişçi tarafından cevaplandırılmasını arz ederim. 09.03.2022

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul Milletvekili

Doğu Karadeniz Bölgesinde yaklaşık 2 milyon insanın geçim kaynağı durumundaki çay ürünü ile ilgili sorunlar giderek ağırlaşmaktadır. Bu yıl 3-4 kat artışla şimdilik 8.500-9.000 TL/ton'a çıkan gübre fiyatlarının getirdiği ağır maliyet karşısında çay üreticileri ne yapacağını bilemez hale gelmiştir. Bölgeden bizleri arayan çay üreticilerinin bir kısmı fahiş fiyatlar nedeniyle ya hiç gübre kullanmayacağını ya da gerekenden daha az kullanacağını söylüyor. Bu durum, büyük verim kaybına, çay üretiminin düşmesine ve çay ithalatının artmasına neden olacaktır.

Devlet, kendi çiftçisini korumak ve yerli üretimi teşvik etmek için tarımsal desteklemeler yapmaktadır. Bu amaçla 2006 yılında çıkarılan 5488 Sayılı Tarım Kanununun "Tarımsal Desteklemelerin Finansmanı" başlıklı 21. Maddesinde; *"Tarımsal destekleme programlarının finansmanı, bütçe kaynaklarından ve dış kaynaklardan sağlanır. Bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamaz."* denilmektedir. Ne var ki, verilen tarımsal desteklemeler %0,5'i dahi bulmamaktadır. 2021 yılında Kanun gereği 79 milyon TL'lik tarım desteği verilmeliydi ama bu rakam maalesef 25 milyar TL'de kalmıştır.

Çay ürününe verilen destekleme primi 2016 yılından bu yana artırılmamıştır ve kilogram başına 13 Kuruş olarak kalmıştır. Gübre desteği ise geçen yıl dönüm başına 4 TL'den 8 TL'ye çıkarılmıştır. Geçen yıl 2 bin-2 bin 500 TL olan gübrenin ton fiyatının 9-10 bin TL'lere çıktığı ortamda gübre desteği olarak 8 TL/dekar verilmesi vatandaşla alay etmektir.

Şöyle ki, dönüm başına ortalama 100 kg. gübre kullanılmaktadır. Çaylık alanların ortalama büyüklüğü 2-5 dönümdür. Beş dönüm çaylık için 500 kg. gübre kullanan üretici, gübreye 4.500 TL ödemek durumundadır. Oysa çay bahçelerine gübre atıldığı Mart-Nisan ayları bölge insanının gelirinin en az olduğu dönemdir.

Bu yıl gübreye verilecek destek ise dönüm başına 8 TL'dir; yani 5 dönüm için alacağı destek 40 TL'dir. 40 TL gübre desteği alabilmek için evrak hazırlama giderleri bundan daha fazla tutmaktadır. Üretici köyden arabasına binip parasını alacağı yere gidene kadar, destekleme tutarını yakıt olarak harcamış olmaktadır. Bu nedenle çay üreticileri kâğıt üzerinde verilen ama hayatın gerçekleri karşısında yok hükmünde olan gübre desteğinden faydalanamamaktadır.

Bu durumda Doğu Karadeniz'deki çay üreticileri çay bahçelerine gübre atamayacaktır. Bunun anlamı, bu yıl ve daha sonraki yıllarda ayçiçeği, sıvı yağ ve buğdaydaki gibi çayda da üretim azlığından dolayı sıkıntı yaşanacak; hem fiyatı çok yükselecek hem de marketlerde çay bulmak güçleşecektir.

Bu çerçeveden;

1. Bugün yaşanan gıda enflasyonu ve bazı tarım ürünlerinin teminindeki güçlüklerin temelinde 5488 Sayılı Tarım Kanununun 21. maddesinin öngördüğü tarım desteklerinin GYSH'nin %1'inden az olamaz hükmünün gereğinin yerine getirilmemesinin bulunduğu tespiti yapılmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı gıda enflasyonu ile mücadelede hangi tedbirleri almıştır/almaktadır?
2. Kanunun öngördüğü; "Tarımsal destekler GSYH'nin %1'inden az olamaz" hükmünü ne zaman yerine getireceksiniz?
3. 2016'dan bu yana değişmeyen çay ürünü destekleme primini ne zaman artıracaksınız?
4. Geçen yıl kaç dekar çaylık için gübre desteği verilmiştir, buna ait ne kadar para ödenmiştir? Kaç adet üretici bu desteği almıştır, destek alan üreticilerin toplam içindeki oranı ne kadardır?
5. Gübre fiyatlarındaki aşırı yükselişe karşı çay üreticilerini koruyacak hangi tedbirleri aldınız? Dekar başına 8 TL olan gübre desteğini artıracak mısınız?